

Józef Zabielski

"Kardynał Stefan Wyszyński",
Andrzej F. Dziuba, Kraków 2010 :
[recenzja]

Studia Prymasowskie 4, 330-332

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wstaną dalsze próby kreślenia obrazu osoby, która weszła także na drogę świętości.

Należy przyjąć z zainteresowaniem publikację red. Ewy K. Czaczkowskiej. Powstała ona w specyficznych warunkach i okolicznościach. Jest to kreślona – w jej subiektywnej wizji – próba ukazania kard. Wyszyńskiego w całym bogactwie jego życia i działalności. Każda próba pójścia krok dalej zawsze budzi zainteresowanie, pewną ciekawość, zważywszy zapowiedzi, sugestie czy wypowiedzi sugerowane przez samą autorkę oraz niektóre media. Czy to się spełniło ocenić może tylko wnikliwy czytelnik. To zaś nie jest zbyt łatwe.

ks. Franciszek Wieczyński

Bp Andrzej F. Dziuba. *Kardynał Stefan Wyszyński*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010, ss. 127.

Nawiązując do starożytnej mądrości św. Tomasz głosi prawdę: *Bonum est diffusivum sui* („Dobro z natury się rozlewa”, *Summa theologica*, II, q. 5). Ta prawda i zasada życiowa w sposób szczególny odnosi się do ludzi, którzy swoją osobowością i postawą życia wycisnęli znamienity „ślad” w historii ludzkiej egzystencji. Do takich „wielkich ludzi” bezsprzecznie należy kardynał Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia. Jego obecność w historii Kościoła i Polski XX wieku jest powszechnie znana i uznawana jako wartość i dobro, które zasługuje na uszanowanie i traktowanie jako wzorzec życia. Takie postrzeganie kard. Wyszyńskiego jest obecne nie tylko wśród duchownych czy katolików polskiego Kościoła, ale też przez wielu ludzi niewierzących, poprawnie wartościujących człowieka i jego życie. Przekonanie to i powszechność tego rodzaju opinii utwierdzają potrzebę ciągłej aktualizacji osoby i dzieła życia Prymasa Tysiąclecia, co powinno przyczynić się do kształtowania dojrzałości nowych pokoleń.

Zadania tego podjął się ks. bp prof. dr hab. A. F. Dziuba w swej książce pt. *Kardynał Stefan Wyszyński*. Książka ta ukazała się w ramach serii Wielcy Ludzie Kościoła, w Wydawnictwie WAM. W ten sposób postać kard. Wyszyńskiego została zaliczona do licznego szeregu „wielkich ludzi” Kościoła powszechnego i lokalnego, których przedstawia owa seria. Z pewnością zasługi tego polskiego hierarchy w pełni uzasadniają umieszczenie go wśród takich postaci starożytności jak np. Orygenes, św. Hieronim, Cezary z Arles, św. Augustyn, wielkich ludzi wieków średnich jak św. Tomasz z Akwinu, św. Franciszek, czy też osób czasów nowożytnych i nam współczesnych, jak św. Jan Vianney, św. Rafał Kalinowski, św. Brat Albert i wielu innych. Na uznanie zasługuje już inicjatywa

Autora omawianej książki, ks. bp. A. F. Dziuby, który zna Prymas Tysiąclecia nie tylko z publikacji, ale był jego bliskim współpracownikiem w czasach wielkiej aktywności w polskim Kościele i na płaszczyźnie życia społeczno-narodowego. Fakt ten podkreśla historyczno-merytoryczną wiarygodność treści tej książki, a tym samym nadaje jej szczególnego znaczenia i aktualności.

Zawartość merytoryczną książki stanowi biografia Prymasa Tysiąclecia, ukazana na tle uwarunkowań historyczno-społecznych. Autor przedstawił tu życie kard. Wyszyńskiego w kontekście jego osobistych doświadczeń kształtujących powołanie kapłańskie oraz wymagania tej służby, jakie przyniosła historia Polski i Kościoła XX wieku. Formą zaś ukazania tej biografii w dużej części są wypowiedzi bohatera tej książki, który swoimi słowami przedstawia własne życie i jego problemy. Jest to założenie badawczo-interpretacyjne Autora, który we Wstępie stwierdza: „W całości *curriculum vitae* niech przemówią jego własne słowa. Wydaje się, że ta forma będzie bardziej komunikatywna i być może przekonująca wobec przytaczanych informacji. Zatem liczne cytaty to nie unik, ale świadomy zabieg, aby – w znacznym stopniu – Kardynał Stefan Wyszyński opowiedział o sobie sam” (s. 6).

Układ treści wyznacza więc biografia kard. Wyszyńskiego. Pierwszy rozdział nosi tytuł *Lata młodości i nauki (1901-1924)* i zawiera dane dotyczące środowiska rodzinnego i początków życia przyszłego Prymasa Tysiąclecia. Rozdział drugi to: *Lata działalności kapłańskiej i dalszych studiów (1924-1946)*, gdzie znajdujemy charakterystykę początków pracy kapłańskiej oraz doskonalenia w przygotowaniu do kolejnych zadań w tym powołaniu. Kolejny rozdział – *Dwa i pół roku biskupiej posługi w Lublinie (1946-1948)* – zawiera opis początków działalności pasterskiej bp. Wyszyńskiego w diecezji lubelskiej. W następnym rozdziale został ukazany *Początek posługi Prymasowskiej (1948-1953)*, ze szczególnym ukazaniem ówczesnej sytuacji Kościoła i państwa polskiego. Kolejny rozdział nosi tytuł *Uwięzienie i odosobnienie (1953-1956)* i zawiera charakterystykę najbardziej bolesnego i trudnego okresu pasterskiej działalności Prymasa Tysiąclecia. Następny rozdział przedstawia opis kolejnego etapu historii naznaczonego wyjątkowymi wydarzeniami w życiu kościelno-narodowym Polaków, co trafnie wyraża sam tytuł tego rozdziału *Lata milenium i terroru (1956-1970)*. Bardziej optymistyczny jest tytuł kolejnego rozdziału *Lata budzenia i dojrzwania przemian (1970-1978)*, taka też jest treść tej części omawianej książki. Jeszcze więcej nadziei zawiera tytuł następnego rozdziału: *Prymas Tysiąclecia i Jan Paweł II (1978-1981)*, w nim też spotykamy opis tego wyjątkowego momentu historii Polski i Kościoła, jakim był wybór kard. Karola Wojtyły na papieża (Jana Pawła II) oraz czasy rozwoju polskiego Kościoła i państwa za pontyfikatu tego Papieża i ostatnich lat rządów kard. Wyszyńskiego. Ostatni roz-

dział omawianej książki nosi tytuł *Ku przyszłości* i stanowi charakterystyczne oceny działalności Prymasa Tysiąclecia i jego osoby, zwłaszcza wypowiedziane przez papieża Jana Pawła II. Autor książki przytacza trzy podstawowe cechy osobowości kard. Wyszyńskiego, jakie można odnaleźć w wypowiedziach Jana Pawła II. Według Papieża był to: „kapłan i biskup w roli nauczyciela i wychowawcy – miłośnik Ojczyzny – społecznik” (s. 112). Z pewnością są to cechy najbardziej charakteryzujące Prymasa Tysiąclecia oraz stanowiące sumaryczne zwieńczenie analiz tej książki. Całość tych analiz kończy *Modlitwa o beatyfikację Stefana kardynała Wyszyńskiego, Prymasa Polski* oraz zakończenie i Bibliografia (wybór).

Prezentowana tu książka stanowi merytorycznie wartościową i bardzo trafną pod względem formalnym prezentację postaci i dzieła życia kard. Wyszyńskiego. Merytoryczną wartość uzasadnia treść, na którą składają się opisy poszczególnych etapów życia i działalności pasterskiej Prymasa Tysiąclecia, uwiarygodnione jego słowami, które stanowią niezwykle ubogacenie całości. Formalną stroną uzasadnia sposób zredagowania treści, wyrażający się w zwartych tekstach biograficznych; przystępnym i „czytelnym” dla każdego odbiorcy stylu wypowiedzi, co ułatwia jej zrozumienie i przyjęcie. Do tego należy dodać trafnie dobraną okładkę z dość powszechnie znanym zdjęciem Prymasa Tysiąclecia, przyciągającego nie tylko wzrok, ale też umysł i serce czytelnika. Ta wartościowa książka godna jest polecenia zarówno dla tych, którzy dobrze znają jej Bohatera, jak i osobom chcącym się zapoznać z tą postacią. Kardynał Wyszyński stanowi bowiem – nie tylko dla Polaków – osobę i osobowość, o których H. Broch napisał: *Od złych ludzi łatwo odejść, ciężko tylko od dobrych* (Kusiciel, tłum. E. Sicińska, Warszawa 1970, s. 762).

ks. Józef Zabielski